Anu Niemi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 27.2.2024

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuuleminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi hyvinvointialueesta annetun lain sekä eräiden muiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 2/24)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi hyvinvointialueiden ohjaukseen liittyvien lainsäädäntömuutoksien osalta.

THL kannattaa kansallisen hyvinvointialueiden järjestämistehtävään liittyvän ohjauksen selkeyttämistä, hallinnollista yksinkertaistamista sekä yhdenmukaistamista valtioneuvoston sisällä. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan laitoksena THL pitää tärkeänä, että uudelleen muotoutuvan järjestämistä koskevan ohjausrakenteen rinnalla tarvitaan myös hyvinvointialueiden sisältöohjaukseen osallistuvien tahojen keskinäisten roolien ja vastuiden selkeyttämistä.

Valtioneuvoston tasolla tehtävän hyvinvointialueiden ohjauksen lähtökohtana on, että se on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa. THL katsoo, että sinänsä tavoite on oikean suuntainen. THL kuitenkin huomauttaa, että finanssipoliittiset lähtökohdat eivät yksin ole kestävä hyvinvointialueiden ohjauksen lähtökohta, vaan niiden rinnalla tulee tarkastella sosiaali- ja terveyspoliittisia päämääriä, jotka liittyvät väestön terveyteen, hyvinvointiin ja palvelujärjestelmän suorituskykyyn sekä palveluiden ja terveyden oikeudenmukaiseen jakautumiseen.

THL:n hyvinvointialueiden ohjauksen tuki

Kansallisen sosiaali- ja terveyspalvelukokonaisuuden seuranta, arviointi ja ohjaus vaatii tuekseen laadukkaan, kattavan ja jatkuvasti kehittyvän tietopohjan.

THL:lle asetetut tehtävät sekä THL:n tietovarannot ja kyvykkyydet tiedonhallinnan, tiedontuotannon, analytiikan ja palvelujärjestelmätutkimuksen osalta ovat keskeisessä asemassa hyvinvointialueiden suoriutumisen seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa THL tukee asiantuntijuudellaan ja käytössä olevalla laaja-alaisella tietopohjalla eri ministeriöitä tiedon monialaisessa tulkinnassa ja tiedolla johtamisessa sekä palvelujärjestelmää koskevien päätösten vaikutusten ennakko- ja jälkiarvioinnissa.

THL:llä on lakisääteinen mandaatti kerätä tietoa eri toimijoilta ja yhdistellä tietoa eri tarkoituksia. Väestötutkimukset tuottavat tietoa väestön hyvinvoinnista ja elintavoista sen lisäksi, mitä palvelujärjestelmästä saadaan rekisteritietojen perusteella. Jatkuvasti rikastuva kansallinen tietopohja mahdollistaa erilaiset ilmiöpohjaiset selvitykset ja tutkimukset nopeasti. THL tuottaa paljon avoimen datan aineistoja ja tietotuotteita, jotka mahdollistavat tiedon hyödyntämisen ja syvälle porautuvat analyysit kaikille toimijoille. Lisäksi THL kehittää raportointia ja indikaattoreita mm. väestön hyvinvoinnin ja palvelujärjestelmän toiminnan seurantaa, ohjausta ja arviointia varten.

THL: n tuottaa sote-järjestämislain 30§:n mukaisesti vuosittain hyvinvointialuetasoiset, YTA-aluetasoiset sekä valtakunnallisen asiantuntija-arviot hyvinvointialueneuvotteluja varten.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6ba3e69f-7014-41c8-8b7d-c4a43a19f6da
visma sign
www.vismasign.com

Anu Niemi

Hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat valtakunnalliset tavoitteet

Valtakunnallisten tavoitteiden tulisi olla strategisia ja hyvinvointialueiden omaa innovatiivisuutta tukevia sen sijaan että keskityttäisiin operatiivisiin palveluiden järjestämistapoihin tai keinovalikoiman seurantaan liittyviin tavoitteisiin. THL on kehittänyt mittareita väestön ja eri väestöryhmien terveyden ja hyvinvoinnin seurantaan ja laitoksen asiantuntijoilla on pitkä kokemus mittareiden kehittämisestä ja myös työhön liittyvistä haasteista.

Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ohjaavat hyvinvointialueita yhdessä tekemiseen tiedonhallinnassa ja digitalisaatiossa. Tarkoituksenmukaiset kansallisella tai yhteistyöalueen tasolla kehitettävät ja ylläpidettävät ratkaisut voivat esimerkiksi parantaa niiden kustannusvaikuttavuutta. Yhteistyöaluetason vahvistaminen voisi olla tarpeen myös tiedolla johtamisen ja palveluiden suunnittelun näkökulmasta. Ratkaisujen kehittämisessä tulee kiinnittää huomioita siihen, että tiedonhallinta ja digitaaliset palvelut vastaavat hyvinvointialueilla uudistuvia palvelutuotannon malleja toimintalähtöisesti.

THL haluaa kiinnittää huomiota myös siihen, että tällä hetkellä Suomen koko sosiaali- ja terveysjärjestelmälle ei ole määritelty selkeitä yleisiä tavoitteita, joita myös seurattaisiin systemaattisesti (pl. hyvinvointialueita koskevat valtakunnalliset tavoitteet). Laajemman sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään liittyvän vision muodostaminen, jossa huomioitaisiin myös hyvinvointialueille rinnakkaiset osajärjestelmät (työterveyshuolto ja yksityiset palvelut) sekä muut palveluiden rahoittamiseen osallistuvat toimijat, olisi keskeistä, jotta palvelujärjestelmän ohjauksessa olisi aidosti mahdollisuus huomioida niin sisällölliset kuin finanssipoliittisetkin tavoitteet. **Lyhyen aikavälin säästöillä voidaan pahimmassa tapauksessa kasvattaa kustannuksia pitkällä aikavälillä, jos palvelujärjestelmän tarkastelua ei tehdä kokonaisuutena. Yhden hallituskauden ajalle asetetut finanssipoliittiset tavoitteet ovat väestön palvelujen tarpeen ja se tyydyttymisen kannalta lyhyt aika, mikä tulisi ottaa huomioon tavoitteita laadittaessa**.

Hyvinvointialueneuvottelukunta ja hyvinvointialueiden vuorovaikutteinen ohjaus

THL kannattaa yhden hyvinvointialueneuvottelukunnan mallia useiden erillisten neuvottelukuntien sijaan. **Hyvinvointialueneuvottelukunnan yhteydessä toimivien valmistelevien ryhmien osalta on varmistettava, että ei muodosteta päällekkäisiä rakenteita muun ohjauksen ja yhteistyön osalta**.

Osana ministeriöiden ja hyvinvointialueiden jatkuvaa vuoropuhelua THL tukee tavoitetta kehittää ja joustavoittaa vuosittaisia neuvotteluprosesseja. **THL kannattaa myös valtioneuvostotasoisten yhtenäisten käytäntöjen, toimintatapojen ja yhtenäisen strategisen tason tietopohjan kehittämistä tukemaan hyvinvointialueiden kanssa käytävää vuorovaikutteista ohjausta**. THL:n laajoihin tietovarantoihin ja tutkimukseen tukeutuminen valtionneuvostotasoisessa tiedolla johtamisessa on tarkoituksenmukaista niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti.

Pääjohtaja Mika Salminen

vt. osaston johtaja Anu Muuri

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/6ba3e69f-7014-41c8-8b7d-c4a43a19f6da
visma sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 2 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

ANU LIISA MUURI
1a5563a4-ad8c-4a90-a80d-74dbf6084f58 - 2024-02-23 15:14:51 UTC +02:00
BankID / MobileID - d86c816f-986f-4983-ad2b-6ffe6396bc96 - FI

MIKA OLAVI SALMINEN
6456c4f1-b5f9-44e0-9311-468edeb1be40 - 2024-02-23 20:22:00 UTC +02:00
BankID / MobileID - 534d972c-c64f-4368-bf45-4f02465bc9e4 - FI

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende